

Olimpiada Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym

LV Edycja

Etap szkolny

22.11.2013

Czas pracy:

90 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy test zawiera 16 stron (zadania 1 – 29). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu Komisji Szkolnej OWoPiŚW.
2. Pamiętaj, że rozwiązanie testu odbywa się w warunkach kontrolowanej samodzielności, korzystanie z jakichkolwiek pomocy jest niedozwolone, a Komisja Szkolna OWoPiŚW może zdyskwalifikować uczestnika na skutek stwierdzenia niesamodzielności pracy.
3. Za rozwiązanie testu możesz uzyskać maksymalnie 50 punktów. Przy każdym zadaniu wpisano liczbę punktów do uzyskania. Za odpowiedź Komisja Szkolna OWoPiŚW może przyznać wyłącznie pełne punkty.
4. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym lub niebieskim tuszem/atramentem. Nie nanosź żadnych poprawek, nie używaj korektora.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane. Nie będą oceniane również poprawne informacje wykraczające poza zakres polecenia. Jeśli zaś podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką Komisja Szkolna OWoPiŚW oceni na zero punktów.

PARTNERZY OWoPiŚW

Zadanie 1.

1 pkt/...

O stosowaniu się do norm i wartości grupowych

W klasyfikacji Roberta Mertona istnieją różne typy postaw wobec norm i wartości grupowych. Są to:

- innowacja, oznaczająca akceptację celów i wartości grupowych, ale jednocześnie poszukiwanie nowych sposobów ich realizacji;
- rezygnacja, w której człowiek odrzuca wartości i normy;
- bunt, charakteryzujący się odrzuceniem obowiązujących norm i wartości, ale jednocześnie propozycją innych, alternatywnych.

Na podstawie: P. Sztompka, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków 2002, s. 280–282.

Podaj nazwę postawy społecznej, z którą sprzeczne są przytoczone typy postaw.

.....

Zadanie 2.

1 pkt/...

Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania.

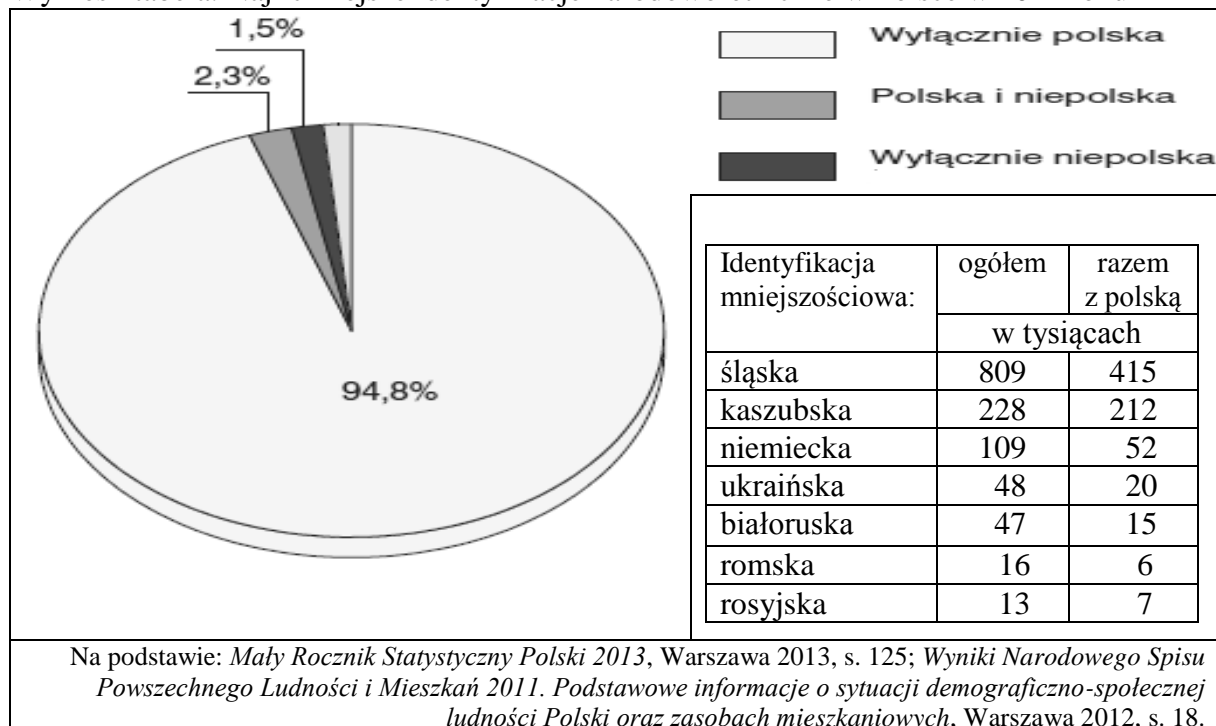
Na początku przemian systemowych w Polsce zostały zlikwidowane PGR-y, co przyczyniło się do znacznego ograniczenia liczebnego i pauperyzacji kategorii społecznej

- A. chłopów.
- B. mieszkańców wsi.
- C. chłoporobotników.
- D. robotników rolnych.

Zadanie 3.

2 pkt/...

Wykres i tabela. Najliczniejsze identyfikacje narodowo-etniczne w Polsce w 2011 roku

Na podstawie zaprezentowanych danych rozstrzygnij, które zdania zawierają informacje prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Zdanie	Prawda	Falsz
A.	Spośród przedstawionych identyfikacji mniejszościowych tożsamość polską deklaruje najmniejszy odsetek Białorusinów.		
B.	Spośród przedstawionych identyfikacji tożsamość polską wybiera największa liczba Ślązaków i największy odsetek Kaszubów.		
C.	Spośród przedstawionych identyfikacji jedynie Romowie mają prawny status mniejszości etnicznej.		
D.	Spośród przedstawionych identyfikacji Ślązacy i Kaszubi mają prawny status grupy posługującej się językiem regionalnym.		

Zadanie 4.

2 pkt/...

Fragmety mapy politycznej Ameryki Południowej

Na podstawie: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/samerica/saoutl.htm>

Na podstawie mapy do każdego opisu struktury etnicznej państwa dopisz nazwę tego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Opis struktury etnicznej	Nazwa państwa	Numer na mapie
A.	Państwo, w którym dominującą liczbową grupą ludności są Indianie z plemion Keczua i Ajmara. W wyniku działań indiańskiego prezydenta Indianie uzyskali gwarancje miejsc parlamentarnych nawet z departamentów, w których stanowią mniejszość.		
B.	Dwie najliczniejsze grupy etniczne tego kraju – Indusi i ludność negroidalna – znalazły się w nim w wyniku działań dawnego kolonizatora. System partyjny także ma wymiar etniczny – każda z dwóch głównych partii politycznych uznawana jest za przedstawiciela interesów danej grupy.		

Zadanie 5.**1 pkt/...**

Do każdej fotografii i informacji o duchownym, który zginął w katastrofie smoleńskiej, dopisz numer nazwy właściwego kościoła.

Nazwy kościołów: 1) Kościół katolicki, 2) Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, 3) Kościół Ewangelicko-Augsburski.

	Informacja	Fotografia	Numer
A.	Adam Pilch urodził się w Wiśle. Ukończył studia teologiczne w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Pełnił obowiązki naczelnego kapelana Wojska Polskiego. Został pośmiertnie awansowany do stopnia generała brygady. Pozostawił żonę i córkę.		
B.	Miron Chodakowski urodził się w Białymstoku. Studiował w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Był doktorem teologii. Kierował monasterem Zwiastowania Przenajświętszej Bogurodzicy w Supraślu. Był ordynariuszem Wojska Polskiego i nosił tytuł <i>arcybiskupa hajnowskiego</i> . Został pośmiertnie awansowany do stopnia generała dywizji.		

Zadanie 6.**1 pkt/...**

Tabela. Poczucie wpływu na sprawy kraju

	V.2004	I.2007	I.2009	IX.2010	VIII.2013
Tak	15%	24%	25%	30%	19%
Nie	83%	73%	72%	68%	79%

Źródło: *Poczucie wpływu na sprawy publiczne*, Komunikat z badań CBOS BS/121/2013.

Na podstawie zaprezentowanych danych z badań opinii publicznej rozstrzygnij, które zdania zawierają informacje prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Zdanie	Prawda	Falsz
A.	Brak poczucia wpływu na sprawy kraju zmalał w okresie maj 2004 – wrzesień 2010 o 15%.		
B.	Największy odsetek respondentów deklarował poczucie wpływu na sprawy publiczne w pierwszym roku prezydentury Bronisława Komorowskiego.		

Zadanie 7.**1 pkt/...**

Dezerter, *Być rządzonym*

Być rządzonym, to być obserwowanym,
nadzorowanym, szpiegowanym, kierowanym, nastawianym

Być rządzonym, to być kontrolowanym
porządkowanym, ocenianym, szacowanym, cenzurowanym

Być rządzonym oznacza, przy każdej transakcji,
przy każdym działaniu, przy każdym ruchu
być odnotowanym, rejestrowanym, opodatkowanym, napominanym,

ostemplowanym, krępowanym
Być rządzonym oznacza, pod pretekstem dbałości
o dobro ogółu być zmuszanym do płacenia
Być rządzonym oznacza być uciskanym
okradanym, oszukiwanym, drenowanym, represjonowanym

Podkreśl szereg zawierający nazwę subkultury i nazwę ideologii związanych z tekstem.

- A. rasta i liberalizm
- B. hipisi i pacyfizm
- C. punk i anarchizm
- D. skini i nacjonalizm

Zadanie 8.

1 pkt/...

Źródło: teoriapoznania.wordpress.com

Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania.

Zaprezentowane na zdjęciu maski nawiązują do

- A. Guya Fawkesa, który w XVII wieku przeprowadził nieudany zamach na budynek angielskiego parlamentu.
- B. Henry'ego Davida Thoreau, który w XIX wieku odmówił płacenia podatków na wojnę, protestując przeciw niewolnictwu, szykanowaniu Indian i inwazji USA na Meksyk.
- C. Mahatmy Gandhiego, który w I połowie XX wieku metody walki ograniczał do demonstracji oraz odmowy posłuszeństwa władzom, np. w sprawie płacenia podatków.
- D. Johna Rawlsa, który w II połowie XX wieku określił obywatelskie nieposłuszeństwo jako działanie otwarte, polityczne, negujące przemoc, świadomie łamiące pewne nakazy.

Zadanie 9.

1 pkt/...

Podkreśl imię i nazwisko osoby, która nie jest jednym z twórców koncepcji genezy państwa na drodze umowy społecznej.

- A. John Locke
- B. Fryderyk Engels
- C. Thomas Hobbes
- D. Jean-Jacques Rousseau

Zadanie 10.**2 pkt/...**

Fragmenty mapy politycznej Europy

Na podstawie: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/eu.htm>

Na podstawie mapy do każdego opisu formy rządu dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Opis formy rządu	Nazwa państwa	Numer na mapie
A.	To unitarne państwo jest republiką parlamentarną, ale prezydent jest wybierany w wyborach powszechnych na 7-letnią kadencję. Parlament jest dwuizbowy – izba pierwsza jest wybierana w wyborach powszechnych według systemu pojedynczego głosu przechodniego, zaś członkowie izby drugiej w części są mianowani przez premiera, a w części wybierani przez ciała elektorskie.		
B.	To federalne państwo jest monarchią parlamentarną. Parlament jest dwuizbowy – izba pierwsza wybierana jest w wyborach proporcjonalnych z przymusem wyborczym, zaś członkowie izby drugiej wybierani są przez wspólnoty językowe (większość bezpośrednio, a kolejna część – przez rady wspólnot). Regiony mają własne parlamenty i wybierane przez nich władze wykonawcze z ministrami-prezydentami na czele.		

Zadanie 11.**1 pkt/...**

O zmianie konstytucji w jednym z państw europejskich

W państwie tym odbyło się w 2003 roku z inicjatywy księcia referendum, które doprowadziło do wzmocnienia jego pozycji. Wśród wprowadzonych zmian w konstytucji znalazło się m.in.: prawo odwołania rządu, do którego monarcha stracił zaufanie oraz powołania rządu tymczasowego; prawo weta absolutnego księcia wobec ustaw. Jednak konstytucja po wspomnianych zmianach przewiduje możliwość zorganizowania referendum

w celu zniesienia monarchii oraz swoistego zbiorowego wotum nieufności dla księcia, które może prowadzić do jego abdykacji.

Na podstawie: M.M. Wiszowaty, *Referendum monarchiczne jako forma legitymizacji, restytucji, zniesienia lub reformy ustroju monarchicznego we współczesnej praktyce ustrojowej (1944–2011)*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2011, nr 4, s. 56–57, 63–64.

Podaj nazwę państwa, którego dotyczy tekst.

.....

Zadanie 12.

1 pkt/...

O państwie klanowym w Rosji

W okresie ekonomicznych reform [...] klan Czubajsa zdobył szerokie umocowania polityczne i często działał poprzez dekryty prezydenckie. Klan zawłaszczył struktury prywatnej przedsiębiorczości oraz państwową biurokrację. Działał jednocześnie na wielu polach: rządu, prawodawstwa, gospodarki oraz reform [...], a także starał się o kontrolę nad zasobami sceny politycznej.

Źródło: J.R. Wedel, *Klany, kliki i zawłaszczone państwa*, [w:] *Szara strefa przemocy – szara strefa transformacji? Przestrzenie przymusu*, red. R. Sojak, Toruń 2007, s. 104.

Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania.

Zaprezentowany tekst nie dotyczy

- A. korupcji sensu largo.
- B. funkcjonowania elit władzy.
- C. specyfiki transformacji systemowej.
- D. formalno-prawnego ustroju państwa.

Zadanie 13.

1 pkt/...

Podkreśl nazwę konstytucji Polski, w której wprowadzono jednolitość władzy państwowej i jednoosobową głowę państwa.

- A. mała konstytucja z 1919 roku
- B. konstytucja marcowa z 1921 roku
- C. mała konstytucja z 1947 roku
- D. konstytucja lipcowa z 1952 roku

Zadanie 14.

2 pkt/...

Do każdej kompetencji w dziedzinie bezpieczeństwa określonej w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* dopisz nazwę właściwego konstytucyjnego organu władzy.

	Przepis <i>Konstytucji RP</i>	Nazwa organu władzy
A.	[...] zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny [...]	
B.	[...] stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium.	

Zadanie 15.**2 pkt/...**

Do każdej informacji o Prezesie Rady Ministrów RP dopisz jego imię i nazwisko.

	Informacja o Prezesie RM	Imię i nazwisko
A.	Poseł na Sejm pięciu kadencji, Marszałek Sejmu II i IV kadencji, wicepremier, szef MSWiA, działacz PZPR, SdRP i SLD.	
B.	Poseł na Sejm pięciu kadencji, Wicemarszałek Senatu IV kadencji, Wicemarszałek Sejmu IV kadencji, działacz KLD, UW i PO.	

Zadanie 16.**1 pkt/...**

Podkreśl nazwę okręgu wyborczego, w którym PO otrzymała najlepszy rezultat w wyborach do Sejmu RP w 2011 roku.

- A. lubelski
- B. kielecki
- C. poznański
- D. rzeszowski

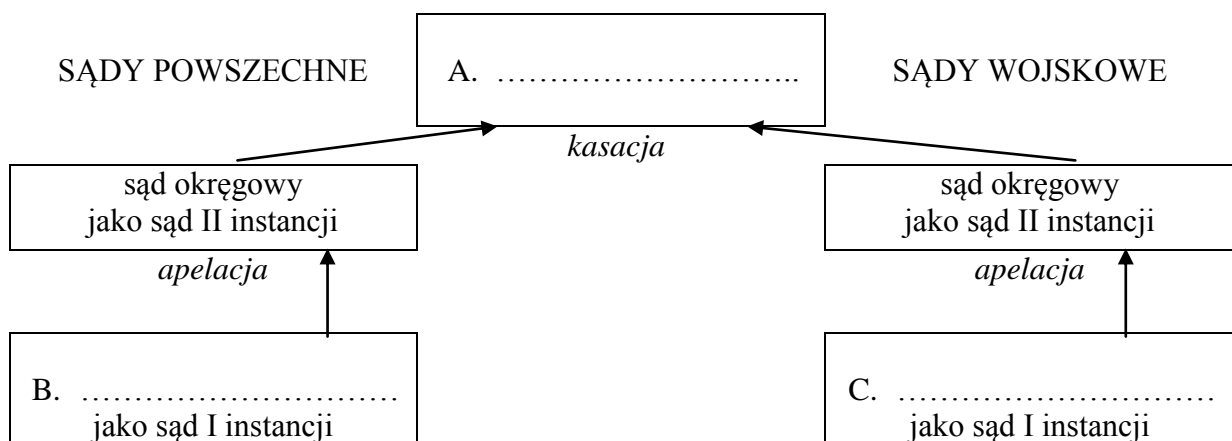
Zadanie 17.**2 pkt/...**

Do każdej informacji o organie władzy w województwie dopisz nazwę tego organu.

	Informacja o organie	Nazwa organu
A.	Wykonuje zadania m.in. przy pomocy urzędu wojewódzkiego; wydaje zarządzenia i rozporządzenia porządkowe; jest nadzorowany przez Prezesa Rady Ministrów i ministra właściwego ds. administracji publicznej.	
B.	Jest organem stanowiącym województwa; kontroluje m.in. działalność zarządu województwa; jest kontrolowany przez zwierzchnika rządowej administracji zespolonej w województwie w kwestii wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej.	

Zadanie 18.**3 pkt/...**

Uzupełnij schemat organizacji sądownictwa w Rzeczypospolitej Polskiej, podając nazwy właściwych sądów.

Zadanie 19.**1 pkt/...**

Do każdej informacji o postępowaniu legislacyjnym dopisz nazwę wymaganej większości w Sejmie RP. Odpowiedzi wybierz spośród: bezwzględna, kwalifikowana 3/5, kwalifikowana 2/3.

	Działanie w procesie legislacyjnym	Nazwa większości
A.	odrzućenie uchwały Senatu odrzucającej ustawę	
B.	uchwalenie ustawy o zmianie Konstytucji RP	

Zadanie 20.**1 pkt/...**

O umowach w Polsce

 <p>Źródło: http://www.solidarnosc.gda.pl/stop-umowom-smieciowym/</p>	 <p>Źródło: J. Koza, <i>Polaków uczestnictwo w kulturze. Raport z badań 1996–2012</i>, Centrala 2012, s. 51</p>
---	--

Podaj nazwę kodeksu regulującego umowy, do których odwołano się na obu przedstawionych materiałach graficznych.

.....

Zadanie 21.**2 pkt/...**

Do każdego przepisu prawnego dopisz nazwę właściwego rodzaju prawa. Odpowiedzi wybierz spośród: handlowe, karne, rodzinne, rzeczowe, zobowiązaniowe.

	Przepis prawny	Nazwa rodzaju prawa
A.	Zastawnik może wykonywać wszelkie czynności i dochodzić wszelkich roszczeń, które zmierzają do zachowania prawa obciążonego zastawem.	
B.	Jeżeli najemca dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, wynajmujący może najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia.	
C.	Powództwo o rozwiązanie przysposobienia może wytoczyć także prokurator.	
D.	Nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne jest wykonywana w wymiarze od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym.	

Zadanie 22.**1 pkt/...****Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania.**

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności Rady Europy z 1950 roku dotyczy praw

- A. I, II, ale nie III generacji.
- B. wszystkich trzech generacji.
- C. osobistych, politycznych i proceduralnych.
- D. osobistych, politycznych, ale nie proceduralnych.

Zadanie 23.**1 pkt/...**

Rozstrzygnij, które wydarzenie dotyczące polskiej polityki zagranicznej było chronologicznie pierwsze, a które – ostatnie. W tabeli obok dwóch z nich wpisz w odpowiedniej rubryce znak „X”.

	Wydarzenie	Pierwsze	Ostatnie
A.	przystąpienie do programu NATO <i>Partnerstwo dla Pokoju</i>		
B.	podpisanie umowy o stowarzyszeniu ze Wspólnotami Europejskimi		
C.	początek członkostwa w Światowej Organizacji Handlu		

Zadanie 24.**1 pkt/...**

Do każdej potocznej nazwy traktatu UE dopisz rok, w którym wszedł on w życie. Odpowiedzi wybierz spośród: 1999, 2003, 2009.

	Nazwa potoczna traktatu	Rok wejścia w życie traktatu
A.	traktat nicejski	
B.	traktat amsterdamski	

Zadanie 25.**2 pkt/...**

Do każdego przepisu Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dopisz nazwę instytucji unijnej, którą wykropkowano.

	Przepis prawny	Nazwa instytucji
A.	[...] stanowiąc zwykłą większością może zażądać od Komisji przeprowadzenia wszelkich analiz, które uzna za pożądane dla realizacji wspólnych celów i przedłożenia jej wszelkich właściwych propozycji.	
B.	Państwa Członkowskie są traktowane na zasadzie ścisłej równości przy ustalaniu kolejności i długości mandatu ich obywateli w [...]; w związku z tym różnica między całkowitą liczbą kadencji pełnionych przez obywateli danych dwóch Państw Członkowskich nie może nigdy przewyższać jednej kadencji.	

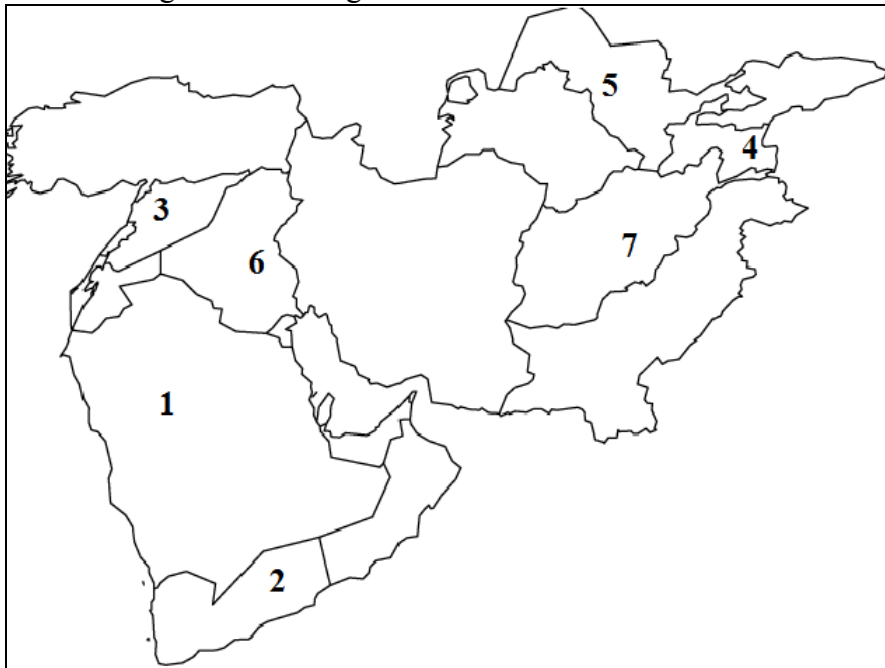
Zadanie 26.**1 pkt/...****Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania.**

Układ z Dayton dotyczył zakończenia działań wojennych

- A. w Kosowie.
- B. izraelsko-egipskich.
- C. izraelsko-libańskich.
- D. w Bośni i Hercegowinie.

Zadanie 27.**2 pkt/...**

Mapa polityczna Bliskiego i Środkowego Wschodu

Na podstawie: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/meoutl.htm>

Na podstawie mapy do każdego opisu konfliktów w państwie dopisz nazwę tego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Opis konfliktów w państwie	Nazwa państwa	Numer na mapie
A.	W państwie tym – istniejącym w obowiązującym kształcie terytorialnym od 1990 roku – w 1994 roku doszło do wojny domowej. W wyniku wydarzeń arabskiej wiosny doszło tam do protestów społecznych, których konsekwencją były porozumienia z opozycją i ustąpienie prezydenta – na stanowisku zastąpił go dotychczasowy wiceprezydent.		
B.	W państwie tym w ostatnim 30-leciu dochodziło do obcych interwencji (do 1989 roku oraz w ramach amerykańskiej kampanii antyterrorystycznej na początku XXI wieku) oraz walk partyzanckich przeciwko tym siłom. Pograżone było także w walkach wewnętrznych, noszących znamiona wojny domowej.		

Zadanie 28.

2 pkt/...

Przemowa Lecha Kaczyńskiego podczas ponad stutysięcznego wiecu z udziałem prezydentów Gruzji, Estonii, Litwy i Ukrainy oraz premiera Łotwy

Źródło: <http://wsieci.rp.pl/artukul/939233.html>

Podkreśl prawidłowe dokończenie każdego ze zdań.

1. Prezentowane zdjęcie zostało wykonane podczas wiecu
 - A. inauguracji Partnerstwa Wschodniego w Wilnie.
 - B. poparcia dla Gruzji w związku z wojną z Rosją w Tbilisi.
 - C. w czasie kirgistańskiej rewolucji demokratycznej w Biszkeku.
 - D. poparcia dla ukraińskiej pomarańczowej rewolucji w Kijowie.

2. Spośród polityków przedstawionych na fotografii te same stanowiska państwowe we wrześniu 2013 roku piastowali
 - A. Micheil Saakaszwili i Toomas Hendrik Ilves.
 - B. Toomas Hendrik Ilves i Wiktor Janukowycz.
 - C. Wiktor Juszczenko i Micheil Saakaszwili.
 - D. Valdas Adamkus i Ivars Godmanis.

Zadanie 29.

10 pkt/...

Porównaj strukturę Sejmu RP oraz Parlamentu Europejskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS